

תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2017

תוכן עניינים

3	דוח הדירקטוריון וההנהלה
4	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
9	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
32	סקירת הסיכונים
60	מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים
61	הצהרת המנכ"ל
62	הצהרת החשבונאי הראשי
63	דוחות כספיים
164	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח
164	ממשל תאגידי
166	פרטים נוספים
177	נספח
183	מילון מונחים
190	אינדקס

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

רשימת לוחות הכלולים בדוחות

6	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
13	הרכב הרווח המימוני, נטו	2
13	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	3
14	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית	4
14	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	5
15	פירוט העמלות וההכנסות אחרות	6
15	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	7
16	פירוט ההוצאות האחרות	8
17	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	9
17	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	10
18	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	11
18	אשראי לציבור, ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות	12
18	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	13
20	הרכב תיק ניירות הערך	14
21	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	15
21	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	16
21	פקדונות הציבור לפי מיגזרי פעילות	17
24	הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון	18
26	סך ההכנסות לפי מיגזרי פעילות	19
26	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מיגזרי פעילות	20
27	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות	21
29	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית	22
30	נתונים עיקריים אודות הפעילות העסקית	23
35	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	24
37	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	25
42	חשיפה למדינות זרות	26
46	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית	27
47	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית	28
50	החשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית	29
58	חשיפות ההון הפעיל לשערי חליפין ואינפלציה	30
58	רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין	31

דוח הדירקטוריון וההנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

5	מידע צופה פני עתיד
6	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
7	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
7	יעדים ואסטרטגיה
8	שינוי במבנה האשראי העסקי בבנק

דוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2017

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 12 בנובמבר 2017 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק אוצר החייל בע"מ לשלושה ולתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2017.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פעילות הבנק

הבנק עוסק בפעילות פיננסית מסחרית ונותן שירותים לכל מגזרי הפעילות לרבות בנקאות קימעונאית, ובנקאות מסחרית. הבנק משווק את מלוא המוצרים הפיננסיים הבנקאיים לרבות הלוואות ופיקדונות, משכנתאות, כרטיסי אשראי, שירותי פקטורינג, ליווי בנייה, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד. עיקר פעילותו של הבנק פעילות קימעונאית. הבנק פועל באמצעות 47 סניפים ושלוחות חלקם ממוקמים בקרבת ובתוך בסיסי צהל ומשרתים את לקוחות הבנק מקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון. חלקו של הבנק בקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון גדול באופן משמעותי מחלקו במערכת הבנקאית.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון להלן. המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31.12.16	30.9.16	30.9.17	30.9.16	
מדדי ביצוע עיקריים					
6.97%	8.35%	5.68%	6.88%	6.44%	תשואת הרווח הנקי להון עצמי ¹
0.4%	0.5%	0.3%	0.4%	0.4%	תשואה הרווח הנקי לסך הנכסים ¹
10.63%	10.81%	10.86%	-	-	יחס הון עצמי רובד 1
5.56%	5.60%	5.73%	-	-	יחס המינוף
352%	-	-	406%	323%	יחס כיסוי הנזילות
75.4%	73.9%	75.5%	76.8%	72.4%	יחס יעילות
1.1%	1.1%	1.1%	1.1%	1.1%	יחס עמלות לנכסים ¹
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.13%	1.08%	1.21%	-	-	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
0.96%	0.87%	1.11%	-	-	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.14%	0.10%	0.29%	0.16%	0.21%	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לתקופת הדיווח (במיליוני ש"ח):					

שינוי באחוזים	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		שינוי באחוזים	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.9.16	30.9.17		30.9.16	30.9.17	
(29.7%)	74.4	52.3	(3.4%)	20.5	19.8	רווח נקי מיוחס לבעלי המניות
(5.4%)	345.3	326.6	2.8%	104.6	107.5	הכנסות ריבית, נטו
194.4%	14.4	42.4	156.9%	6.5	16.7	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2.8%	176.0	180.9	5.1%	61.0	64.1	הכנסות שאינן מריבית
3.8%	165.1	171.4	1.2%	56.9	57.6	מזה: עמלות
(0.6%)	385.5	383.1	(2.3%)	127.2	124.3	הוצאות תפעוליות ואחרות
0.3%	220.0	220.7	(2.1%)	70.8	69.3	מזה: משכורות והוצאות נלוות
						רווח נקי למניה רגילה לשנת הדיווח:
						בש"ח, מיוחס לבעלי המניות
(30.5%)	0.59	0.41	-	0.16	0.16	רווח בסיסי למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח

לימים	שינוי לעומת		לימים	שינוי לעומת		
	31.12.16	30.9.16		31.12.16	30.9.16	
1.9%	3.8%	20,773.6	20,397.7	21,170.4	סך כל הנכסים	
3.6%	6.4%	6,688.6	6,515.4	6,929.9	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים	
(29.6%)	(17.4%)	1,379.9	1,175.7	971.4	ניירות ערך	
4.9%	4.9%	12,380.7	12,389.9	12,991.4	אשראי לציבור נטו	
1.7%	3.7%	19,565.1	19,198.6	19,899.7	סך כל ההתחייבויות	
54.8%	5.1%	87.1	128.3	134.8	מזה: פקדונות מבנקים	
1.9%	5.0%	17,268.1	16,759.3	17,594.3	פקדונות הציבור	
(20.6%)	(22.5%)	497.4	509.7	394.8	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	
5.1%	6.0%	1,208.5	1,199.1	1,270.7	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	

(1) על בסיס שנתי.

הסיכונים העיקריים אליהם חשוף הבנק

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם:

- סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים).
- סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית.
- סיכוני נזילות.
- סיכונים תפעוליים.
- סיכון ציות והלבנת הון.
- סיכון אסטרטגי.
- סיכון מוניטין.
- סיכון משפטי.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

הסיכונים המתפתחים המהותיים הינם סיכוני סייבר ואבטחת מידע, סיכונים חוצי גבולות, סיכון התנהגותי, סיכונים הנובעים מחדשנות טכנולוגית בבנקאות בתקשורת, סיכון רגולטורי וסיכון יעילות תפעולית נמוכה. מידע נוסף מפורט בדוחות הכספיים לשנת 2016.

למידע נוסף ראה פרק סקירת הסיכונים להלן ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המאושרת על ידי הדירקטוריון בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, תכנית שעודכנה בחודש אוקטובר 2016.

התוכנית שומרת על מרכזיותה של הפעילות הקיימת ועל התמקדות במתן שירות לאוכלוסיית מערכת הביטחון ומעגלים הקשורים אליה מתוך שאיפה לרווחיות נאותה ויציבה לאורך זמן, תוך נקיטת צעדי התייעלות ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה.

בבנקאות העסקית/ מסחרית מושם דגש על המשך התרחבות תיק האשראי, בעיקר בלקוחות קטנים ובינוניים. הבנק בוחן את התוכנית מדי שנה בהתייחס לסביבה המקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות ומעדכן במידת הצורך את התוכניות והמהלכים הנובעים מהתוכנית האסטרטגית.

בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנים 2015-2016, אישר דירקטוריון הבנק ביום 30 באוקטובר 2016 את עדכון התכנית האסטרטגית של הבנק בהיבט של מהלכי התייעלות. מהלכי התייעלות כוללים, בין השאר, המשך הרחבת הפעילות באמצעים דיגיטליים; צמצום שטחי נדלן בין השאר בשל צמצום מספר הסניפים; מהלכי התייעלות בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה. הבנק ימשיך לפעול בנושא פרישה מרצון של עובדים על בסיס הצעות פרטניות ולגופם של מקרים.

שינוי במבנה האשראי העיסקי בבנק

עיקר פעילותו של הבנק הינה פעילות קימעונאית. הבנק פועל בקרב לקוחותיו באמצעות שתי חטיבות עסקיות. במטרה להגביר את הפיקוח על איכות ניהול האשראי העיסקי ולשפר את תהליכי גיוס לקוחות עיסקיים וקליטתם בבנק החליט הדירקטוריון במהלך המחצית השנייה של שנת 2016 על שינוי מבנה ניהול האשראי העיסקי בבנק.

במסגרת השינוי הוגדרו מחדש סמכויות האשראי, האחריות לניהול השוטף של קשרי לקוחות והניהול השוטף של האשראי העיסקי בסניפים. במהלך הרבעון השני של שנת 2017 הושלם יישום ההחלטה. הגדרת תפקידי החטיבות לאחר השלמת השינוי הינה:

החטיבה לבנקאות קימעונאית - מרכזת את פעילות סניפי הבנק ואת הפעילות בתחומי הבנקאות האישית, הפרטית והבנקאות הישירה על מגוון פעילויותיה וכן את הפעילות בשוק ההון ופעילות הייעוץ הפנסיוני. החטיבה ממונה על תחום השיווק והפרסום של הבנק.

מנהל החטיבה הקימעונאית אחראי לפעילות התפעול והלוגיסטיקה המתבצעת בעיקרה באמצעות הבנק הבינלאומי.

החטיבה לבנקאות עיסקית – מנהלת את פעילות הבנק בתחום הלקוחות העסקיים והפקטוריונג. במסגרת זו אחראית לאישורי אשראי ללקוחות בסכומים שמעבר לסמכות מנהלי הסניפים, אחראית על יחידת הבקרה העוסקת באיתור, סיווג וטיפול בלוויים במעקב ובעייתיים, ליישום נוהלי הבנק באשראי וכן אחראית לניהול מערך גביית חובות.

הסבר וניתוח התוצאות והמצב העסקי

10	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
12	התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל
17	מבנה והתפתחות הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
22	חברות מוחזקות עיקריות
25	מגזרי פעילות פיקוחיים

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פעל ענף הבנקאות בישראל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017.

צמיחה

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שפורסמו ממשיכים להיות חיוביים ומעידים כי המשק הוסיף לצמוח במהלך שנת 2017 ושוק העבודה ממשיך להפגין עוצמה עם שיעורי אבטלה נמוכים יחסית, אם כי עדיין ניכרת מגמה של התמתנות בצמיחה ביחס לתקופות קודמות. פרמטר נוסף המצביע על התאוששות הוא המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל אשר עלה בשמונת החודשים הראשונים של שנת 2017 בכ-2%. בסקירת חטיבת המחקר של בנק ישראל, מחדש אוקטובר 2017, הורדה תחזית צמיחת התוצר לשנת 2017 ל-3.1%, לעומת 3.4% בתחזית הקודמת, על רקע נתוני האטה בצמיחת היצוא וההשקעות. תחזית הצמיחה לשנת 2018 נותרה ברמה של 3.3%.

תקציב המדינה

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017 נמדד גירעון בסך 5 מיליארד ש"ח בפעילות התקציבית של הממשלה, בהשוואה לגירעון בסך 6.3 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. במהלך חודש אוגוסט 2017, עדכנה חברת הדירוג S&P את תחזית דירוג האשראי של מדינת ישראל באשר לחוב במטבע חוץ מ"נייטראלי" ל"חיובי" ואשררה אותו ברמה של A+.

אינפלציה

סביבת האינפלציה במשק ממשיכה להיות נמוכה, זאת לאחר שמדד המחירים לצרכן עלה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017 בשיעור של 0.3% (מדד "בגין"). המדד "הידוע" עלה בשיעור של 0.2%. בנק ישראל העריך, כי בשנת 2017 האינפלציה תהיה אפסית, מתחת לגבול יעד יציבות המחירים של הממשלה (1%-3%) וכי בשנת 2018 תעמוד האינפלציה על 1%. נכון לחודש ספטמבר 2017, ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים הבאים עומדות על שיעור נמוך של 0.1%.

שוק הדיור

בחודשים האחרונים נרשמה התמתנות בקצב עליית מחירי הדיור. על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נרשמה עלייה של כ-0.2% במחירי הדירות בחודשים יולי-אוגוסט 2017, בהשוואה לחודשים יוני-יולי 2017. מחירי העסקאות בחודשים יוני-יולי 2017 עלו ב-4.7%, בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד. מספר הדירות החדשות שנמכרו בשמונת החודשים הראשונים של 2017 נמוך בכ-17% לעומת התקופה המקבילה אשתקד (נתונים מנוכי עונתיות).

שוק העבודה

נתוני האבטלה ממשיכים להיות חיוביים ואף בשיפור קל. שיעור האבטלה בחודש אוגוסט 2017 עמד על 4.1%.

שער החליפין

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2017, ירד שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור חד של כ-8.3%. שער החליפין של השקל מול האירו עלה בשיעור של כ-2.9%. בנק ישראל המשיך במגמת רכישת יתרות המט"ח, על מנת למתן את השפעת התמורה ממכירת הגז על התחזקות השקל.

רביית בנק ישראל

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017, נותרה הרביית יציבה בשיעור של 0.1%, על רקע האינפלציה הנמוכה. על פי הערכת בנק ישראל הרביית צפויה להיות ברמתה הנוכחית עד הרבעון השלישי של שנת 2018 וצפויה לעלות ל-0.25% ברבעון הרביעי של שנת 2018.

הסביבה הגלובלית

בכלכלה העולמית נמשך השיפור. קרן המטבע הבינ"ל העלתה בחודש אוקטובר 2017 את תחזית שיעור הצמיחה לכל המשקים העיקריים ולסחר העולמי, כך תחזית שיעור הצמיחה לארה"ב בגין שנת 2017 עלתה מ-2.1% בתחזית הקודמת שניתנה בחודש ספטמבר 2017, ל-2.2% והתחזית לשיעור הצמיחה בגין שנת 2018 עלה מ-2.1% ל-2.3%.

שוקי ההון

בשוק ההון המקומי, במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017 נרשמה מגמה מעורבת במדדי המניות העיקריים: מדד ת"א 125 עלה בכ-0.8%, מדד ת"א 35 ירד בכ-3.4% ומדד ת"א 90 עלה בכ-15.9%. מדד האג"ח הכללי עלה בשיעור של כ-3.3%.

במחזורי המסחר היומיים הממוצעים נרשמו עליות במדדי המניות (ת"א 35 ו-125) לעומת ירידות בתחום האג"ח.

מדד ה-S&P-500 עלה בכ-12.5% במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2017. באירופה, עלה מדד היורוסטוקס-600 בכ-7.4% ומדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) עלה בכ-25.5%.

לפרטים נוספים, ראה התפתחויות עיקריות בארץ ובעולם, לפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכם ב- 52.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 74.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 29.7%. הרווח הנקי ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכם ב- 19.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 20.5 מיליון ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 3.4%.

השינוי ברווח הנקי בתשעה חודשים של שנת 2017 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד משקף בעיקר:

- קיטון בהכנסות ריבית נטו בסך של 18.7 מיליון ש"ח הנובע מהכנסות ריבית בגין שנים קודמות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד וקוזזו בחלקן בגידול בהיקף הפעילות.
- גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 28.0 מיליון ש"ח המשקף גידול בהיקף ההפרשה בגין חובות בעייתיים.
- גידול בהכנסות מעמלות בסך 6.3 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מעלייה בהכנסות מעמלות מטיפול באשראי.
- יציבות בהוצאות שכר (גידול בסך 0.7 מיליון ש"ח, בשיעור של 0.3%) המשקף מחד את החיסכון בעלות השכר הנובע מיישום צעדי ההתייעלות שהביא לירידה בהיקף כח האדם המועסק ומאידך את תוספת העלות הנובעת מהשפעת הסכמי השכר ומהשפעת הטיפול החשבונאי בהוצאות הפרישה.
- קיטון בהוצאות התפעוליות בסך 3.1 מיליון ש"ח המשקף בעיקר קיטון בהוצאות מחשב, הוצאות אחזקה ופחת.
- ירידה בשיעור ההפרשה למס הנובעת מהשפעת הירידה בשיעור המס על יתרת המיסים הנדחים שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי ברווח הנקי ברבעון השלישי של שנת 2017 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד משקף בעיקר:

- גידול בהכנסות ריבית נטו בסך 2.9 מיליון ש"ח המבטא גידול בהיקפי הפעילות.
- גידול בהכנסות מימון שאינן ריבית בסך 3.1 מיליון ש"ח המבטא בעיקר שינויים ברווח ממימוש ניירות ערך ומחשיפת ההון במט"ח.
- גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 10.2 מיליון ש"ח.
- קיטון בהוצאות שכר בסך 1.5 מיליון ש"ח המשקף בעיקר את השפעת צעדי ההתייעלות שמבצע הבנק בניכוי השפעת הסכמי השכר.
- קיטון בהוצאות תפעוליות אחרות בסך 1.5 מיליון ש"ח הנובע מקיטון בהוצאות בגין עמלות.

שיעור תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכם ב-5.68% בהשוואה ל-8.35% בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכם שיעור תשואת הרווח הנקי להון מיוחס לבעלי מניות הבנק ב- 6.44% בהשוואה ל- 6.88% ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות והוצאות

הכנסות ריבית, נטו הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 326.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 345.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 5.4%, הנובע בעיקר מהכנסות ריבית בגין שנים קודמות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהכנסות אלו קוזז בחלקו בגידול בהיקף הפעילות ובגידול במרווחי הפעילות.

ירישום ההכנסות בגין ריבית שנים קודמות נובע מביטול התחייבות שנרשמה בספרי הבנק עקב הסדר פשרה שנחתם בחודש מרס 2016 בין הבנק לצד שלישי ליישוב מחלוקות בין הצדדים לגבי חישוב הפרשי הריבית אותם היה על הבנק לשלם.

ברבעון השלישי הסתכמו הכנסות הריבית, נטו ב- 107.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 104.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.8%, הנובע בעיקר מגידול בהיקף הפעילות.

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 6.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 7.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 11.4%. הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2017 ב- 4.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהכנסות מימון שאינן ריבית נובע בעיקר משינוי בהכנסות ממימוש ניירות ערך ומפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים המהווה חלק מניהול החשיפות של הבנק.

להלן מרכיבי הרווח מפעילות מימון הכולל הכנסות ריבית והכנסות מימון שאינן ריבית:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
368.7	346.2	114.7	108.9	הכנסות ריבית
23.4	19.6	10.1	1.4	הוצאות ריבית
345.3	326.6	104.6	107.5	הכנסות ריבית, נטו
7.0	6.2	1.0	4.1	הכנסות מימון שאינן מריבית
352.3	332.8	105.6	111.6	סך הרווח מפעילות מימון נטו

להלן ניתוח סך הרווח מפעילות מימון, נטו:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
344.3	327.5	104.8	110.2	רווח מפעילות שוטפת
2.7	4.0	(0.5)	0.9	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
(0.4)	0.4	(0.6)	0.1	רווחים (הפסדים) מהשקעות אחרות
5.7	0.9	1.9	0.4	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
352.3	332.8	105.6	111.6	סך הכל

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2016*	2017	2016	2017	
2.43%	2.46%	2.56%	2.32%	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית
0.35%	0.31%	0.47%	0.07%	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית
2.08%	2.15%	2.09%	2.25%	פער הריבית הכולל
2.26%	2.32%	2.33%	2.29%	יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

* לא כולל הכנסות בגין שנים קודמות

הגידול בשיעור ההכנסה על נכסים בתשעה חודשים של שנת 2017 נובע בעיקר מפעילות בינבנקאית. הירידה בשיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית בשלושה חודשים של שנת 2017 נובעת בעיקר מהשפעת המדד השלילי ברבעון. לפירוט שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית, ראה נספח 1 בפרק ממשל תאגידי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכמו ב- 42.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 14.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי ב- 16.7 בהשוואה ל- 6.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן פרטים לגבי ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי על חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
47	71.1	16.5	25.5	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(36.5)	(40.7)	(15.3)	(11.3)	קיטון בהפרשה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
10.5	30.4	1.2	14.2	הפרשה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
3.9	12.0	5.3	2.5	הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
14.4	42.4	6.5	16.7	סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי
11.2	30.1	4.5	11.0	הוצאות בגין אשראי מסחרי
3.2	12.3	2.0	5.7	הוצאות בגין אשראי פרטי אחר

0.18%	0.49%	0.04%	0.45%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור (1)
0.07%	0.19%	0.18%	0.08%	שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור (1)
0.24%	0.69%	0.22%	0.53%	שיעור סך כל ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור (1)

(1) על בסיס שנתי

העמלות וההכנסות האחרות, הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 174.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 169.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 3.4%, מרביתו גידול בהכנסות מעמלות מאשראי.

ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו העמלות וההכנסות האחרות ב- 60.0 מיליון ש"ח כבתקופה המקבילה אשתקד.

להלן פירוט ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			עמלות
שינוי	2016	2017	שינוי	2016	2017	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
1.8%	34.2	34.8	(3.3%)	12.0	11.6	פעילות עוש
14.9%	43.5	50.0	10.5%	15.3	16.9	אשראי, ערבביות וסחר חוץ
(4.1%)	19.5	18.7	(12.9%)	7.0	6.1	כרטיסי אשראי
(0.3%)	62.9	62.7	1.4%	20.8	21.1	מפעילות בשוק ההון
4.0%	5.0	5.2	5.6%	1.8	1.9	עמלות אחרות
3.8%	165.1	171.4	1.2%	56.9	57.6	סך כל העמלות
(15.4%)	3.9	3.3	(22.6%)	3.1	2.4	הכנסות תפעוליות אחרות
3.4%	169.0	174.7	0.0%	60.0	60.0	סך כל ההכנסות מעמלות והתפעוליות האחרות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 383.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 385.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.6%.

ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות ב- 124.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 127.2 בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.3%.

להלן הרכב והתפתחות ההוצאות התפעוליות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			משכורות והוצאות נלוות
שינוי	2016	2017	שינוי	2016	2017	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
0.3%	220.0	220.7	(2.1%)	70.8	69.3	משכורות והוצאות נלוות
(1.8%)	56.9	55.9	0.5%	19.4	19.5	אחזקה ופחת בניינים וציוד
(1.9%)	108.6	106.5	(4.1%)	37.0	35.5	הוצאות אחרות
(0.6%)	385.5	383.1	(2.3%)	127.2	124.3	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 220.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 220.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 0.3%.

ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו הוצאות השכר ב- 69.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 70.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.1%.

הגידול בהוצאות שכר בתשעה חודשים שנת 2017 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד משקף מחד, את השפעת הירידה בכח אדם במסגרת צעדי ההתייעלות שמבצע הבנק ומנגד את מהשפעת הסכמי השכר והשפעת הטיפול החשבונאי בהוצאות הפרישה. הקיטון בהוצאות שכר ברבעון השלישי של 2017 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד מסתכם ב- 1.5 מיליון ש"ח והוא נובע בעיקר מן הגורמים שצוינו לעיל.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 55.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 56.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.8% הנובע בעיקר מקיטון בהוצאות פחת.

ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד ב- 19.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 19.4 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של 0.5%.

ההוצאות האחרות הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 106.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 108.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.9%. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו ההוצאות האחרות ב- 35.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 37.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 4.1%.

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2016	2017	שינוי	2016	2017	שינוי	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
0.1	10.0	10.1	-	3.4	3.4	שיווק ופרסום
(0.1)	7.7	7.6	0.2	2.3	2.5	תקשורת (דואר, טלפון, משלוחים וכו')
(2.2)	69.7	67.5	(0.3)	23.6	23.3	עיבוד נתונים
(0.1)	1.6	1.5	-	0.5	0.5	משרדיות
-	1.2	1.2	0.1	0.4	0.5	ביטוח
0.4	3.8	4.2	(0.3)	1.4	1.1	שירותים מקצועיים (ייעוץ משפטי ואחר, ביקורת, שמאות וכו')
(0.1)	1.8	1.7	-	0.6	0.6	שכר חבר הדירקטוריון והחזר הוצאות לדירקטורים
-	0.9	0.9	(0.1)	0.3	0.2	הדרכה, השתלמויות וכו'
0.1	4.4	4.5	(1.4)	2.0	0.6	עמלות
(0.2)	7.5	7.3	0.3	2.5	2.8	אחרות
(2.1)	108.6	106.5	(1.5)	37.0	35.5	סך כל ההוצאות האחרות

ההפרשה למיסים הסתכמה בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 29.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 47.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 36.8%. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמה ההפרשה למיסים ב- 10.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 11.4 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 5.3%.

שיעור ההפרשה למיסים בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכם ב- 36.2% בהשוואה לשיעור של 38.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים בתשעה חודשים של שנת 2017 מסתכם ב-35.04% בהשוואה ל- 35.9% בתקופה המקבילה אשתקד ובשנת 2016. שיעור המס האפקטיבי בתשעה חודשים של שנת 2016 הושפע בעיקר מההוצאה שנרשמה בגין השפעת השינוי בשיעור מס החברות על יתרות המסים הנדחים מ- 26.5% ל-25.0%. הירידה התבטאה בקיטון ביתרות נכסי המסים הנדחים בסך 2.9 מיליוני ש"ח. עדכון יתרות המסים הנדחים הוכר כנגד הוצאות מס.

הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 62.2 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח הנקי בתשעה חודשים של שנת 2017 המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 52.3 מיליון ש"ח, מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי שוק בסך של 7.5 מיליון ש"ח, ומשינוי בקרנות הון בגין הטבות לעובדים בסך של 2.4 מיליון ש"ח.

מבנה והתפתחות הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

התפתחות סעיפי המאזן העיקריים

שינוי אחוזים	31.12.16	30.9.17	
	במיליוני ש"ח		
1.9%	20,773.6	21,170.4	סך כל המאזן
4.9%	12,380.7	12,991.4	אשראי לציבור, נטו
3.6%	6,688.6	6,929.9	מזומנים ופקדונות בבנקים
(29.6%)	1,379.9	971.4	השקעה בניירות ערך
(4.2%)	73.4	70.3	השקעות בבניינים וציוד
1.9%	17,268.1	17,594.3	פקדונות הציבור
5.1%	1,208.5	1,270.7	הון מיוחס לבעלי מניות הבנק
	5.8%	6.0%	יחס ההון לסך המאזן
	59.6%	61.4%	יחס האשראי לציבור, נטו לסך המאזן

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

שינוי אחוזים	31.12.16	30.9.17	
	במיליוני ש"ח		
(18.1%)	9.4	7.7	אשראי תעודות
(13.9%)	68.3	58.8	ערבויות להבטחת אשראי
(63.9%)	131.4	47.5	ערבויות לרוכשי דירות
7.3%	196.3	210.7	ערבויות והתחייבויות אחרות
12.0%	2,433.9	2,726.9	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
			מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה
4.3%	1,690.8	1,763.0	שלא נוצלו
(22.1%)	1,389.0	1,082.4	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
(24.6%)	175.4	132.3	התחייבויות להוצאת ערבויות
(5.0%)	2.0	1.9	מסגרות לפעולות למכשירים נגזרים שלא נוצלו
(1.1%)	6,096.5	6,031.2	סך הכל

מכשירים פיננסיים - ערך נקוב

שינוי אחוזים	31.12.16	30.9.17	
	במיליוני ש"ח		
51.2%	281.2	425.3	חוזי ריבית - אחר
(5.7%)	1,073.5	1,012.3	חוזי מטבע חוץ
30.1%	1,109.0	1,442.4	חוזים בגין מניות
16.9%	2,463.7	2,880.0	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2017 הסתכם ב- 12,991.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 12,380.7 ב- 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 4.9%.
אשראי לציבור, נטו לפי מגזרי הצמדה:

חלק המגזר מסך האשראי		31.12.16		30.9.17		
31.12.16	30.9.17	במיליוני ש"ח				
אחוזים						
94.6%	95.0%	11,711.8	12,341.2			מטבע ישראלי
2.8%	2.2%	343.7	288.4			לא צמוד
2.6%	2.8%	325.2	361.8			צמוד
100.0%	100.0%	12,380.7	12,991.4			מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
						סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

שינוי אחוזים	31.12.16	30.9.17	
במיליוני ש"ח			
5.9%	8,513.4	9,013.0	מיגזר משקי בית ובנקאות פרטית
(0.1%)	2,296.3	2,293.6	עסקים קטנים וזעירים
19.0%	783.9	933.1	עסקים בינוניים
(2.5%)	927.0	904.0	עסקים גדולים
225.0%	2.0	6.5	מוסדיים
5.0%	12,522.6	13,150.2	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור, מורכב מאשראי לציבור, השקעה באגרות חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל ערבויות, עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות להעמיד אשראי.
סיכון האשראי הכולל לציבור הסתכם ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 19,158.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 18,656.6 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 ו- 18,529.9 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 2.7% ו- 3.4% בהתאמה.

התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

שינוי אחוזים	31.12.16	30.9.17	
במיליוני ש"ח			
(1.8%)	799.0	785.0	בינוי ונדלן
4.2%	1,323.9	1,378.9	תעשייה
(0.6%)	3,093.2	3,075.9	מסחר ושירותים
4.5%	13,313.8	13,918.8	אנשים פרטיים
3.4%	18,529.9	19,158.6	סך הכל

בהתפלגות סיכון האשראי לפי ענפי משק מהווה סיכון האשראי לאנשים פרטיים את עיקר סיכון האשראי בבנק. ביום 30 בספטמבר 2017 היה חלקו של אשראי זה כ- 73% מסיכון האשראי לציבור בבנק, בהשוואה לכ-72% ביום 31 בדצמבר 2016.

פעילות משכנתאות – פעילות המשכנתאות בבנק מתבצעת באמצעות דלפקי משכנתאות של הבנק הבינלאומי המוצבים בחלק מסניפי הבנק. יתרות האשראי אינן כלולות בספרי הבנק.

סיכון האשראי לדיור הכלול בספרי הבנק ביום 30 בספטמבר 2017 הסתכם ב – 276.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 250.2 ביום 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 10.4%. היקף האשראי האמור מהווה כ- 2.1% מסיכון האשראי המאזני ביום 30 בספטמבר 2017 לעומת 2.0% ביום 31 בדצמבר 2016. מרבית האשראי לדיור הינו אשראי למטרות דיור ללא משכון נכס הניתן לאוכלוסיית מערכת הביטחון כחלק מן האשראי בתנאי מכרז.

ההשקעה בניירות ערך

ההשקעה בניירות ערך הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 971.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,379.9 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, קיטון בשיעור של 29.6%.

א. הרכב ניירות הערך בהתאם לסווגם המאזני

שינוי אחוזים	31.12.16	30.9.17	
	במיליוני ש"ח		
(1.3%)	120.8	119.2	תיק לפדיון
(31.9%)	1,251.0	852.2	תיק זמין למכירה
(100.0%)	8.1	-	תיק למסחר
(29.6%)	1,379.9	971.4	סך כל תיק ההשקעות

ב. להלן הרכב תיק ניירות הערך לפי מנפיק בערכם המאזני

שינוי אחוזים	31.12.16	30.9.17	
	במיליוני ש"ח		
(27.0%)	1,178.5	860.6	אגרות חוב ממשלתיות
(63.4%)	134.9	49.4	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
(17.2%)	26.7	22.1	של אחרים בישראל סחיר
(1.3%)	39.8	39.3	של אחרים בישראל לא סחיר
(29.6%)	1,379.9	971.4	סך הכל

ג. ביום 30 בספטמבר 2017 גבוה השווי ההוגן של ניירות הערך בתיק הזמין למכירה ב- 17.0 מיליון ש"ח מעלותם המותאמת, בהשוואה ל- 11.2 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 ו- 5.7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016.

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 30 בספטמבר 2017			
עלות	עלות	עלות	עלות	עלות	עלות	
מותרת	מותרת	מותרת	מותרת	מותרת	מותרת	
הפרש	הפרש	הפרש	הפרש	הפרש	הפרש	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
7.3	1,093.8	1,086.5	15.9	777.2	761.3	אגרות חוב של ממשלת ישראל
(1.0)	131.3	132.3	(0.1)	49.4	49.5	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
(1.5)	25.0	26.5	0.3	24.7	24.4	אגרות חוב של אחרים בישראל
0.9	0.9	-	0.9	0.9	-	מניות
5.7	1,251.0	1,245.3	17.0	852.2	835.2	סך הכל

ד. פרוט המקורות לציטוט המחירים המשמשים את הבנק לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 30 בספטמבר 2017:

סך הכל	מחיר מצד נגדי		מחיר מצוטט בשוק פעיל	מניות וקרנות השקעה פרטיות
	מחיר נגדי	אינדיקטיבי* לעסקה**		
0.9	-	0.9	-	מניות וקרנות השקעה פרטיות
450.6	-	-	450.6	אגרות חוב ממשלתיות במטבע ישראלי
85.2	-	35.8	49.4	אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי
434.7	-	434.7	-	אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים
971.4	-	471.4	500.0	סך הכל
100.0%	-	48.5%	51.5%	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי – אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגוף, או גופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה – ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 17,594.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 17,268.1 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 1.9%.

פיקדונות הציבור היוו ביום 30 בספטמבר 2017 כ- 83.1% מסך מקורות הבנק לרבות ההון בדומה לשיעורם ביום 31 בדצמבר 2016.

יחס פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ביום 30 בספטמבר 2017 הסתכם ב- 135.4% בהשוואה ל- 139.5% ביום 31 בדצמבר 2016.

מרבית פיקדונות הציבור הינם פיקדונות של אנשים פרטיים (כ- 87%) בסכומים פחותים מ- 1 מיליון ש"ח (כ- 75%).

להלן התפלגות תיק פיקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך			
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
31.12.16	30.9.17	31.12.16	30.9.17
אחוזים		במיליוני ש"ח	
86.0%	86.6%	14,849.9	15,226.3
4.8%	4.6%	837.2	803.2
9.2%	8.9%	1,581.0	1,564.8
100.0%	100.0%	17,268.1	17,594.3

מטבע ישראלי

לא צמוד

צמוד

פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

ליום 31 בדצמבר		
שינוי	31.12.16	30.9.17
אחוזים	במיליוני ש"ח	
3.7%	14,774.2	15,321.0
1.2%	1,678.6	1,698.1
(33.5%)	429.0	285.2
(30.8%)	363.1	251.4
66.4%	23.2	38.6
1.9%	17,268.1	17,594.3

מיגזר משקי בית ובנקאות פרטית

עסקים קטנים וזעירים

עסקים בינוניים

עסקים גדולים

מוסדיים

סך הכל

בתשעה חודשים של שנת 2017 נמשכה המגמה בהתפתחות נכסי הציבור בבנק שהחלה עוד בשנת 2015 ומשתקפת בגידול ביתרות הפיקדונות ובעיקר בפיקדונות לפי דרישה. יתרת הפיקדונות לפי דרישה ביום 30 בספטמבר 2017 הסתכמה ב- 10,213.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 9,628.0 ביום 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 6.1%.

מידע בדבר הרכב פיקדונות הציבור בפירוט לפי מפקיד ראה ביאור 7 לתמצית הדוחות הכספיים.

תיק ניירות הערך של לקוחות הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות הבנק ליום 30 בספטמבר 2017 הסתכם ב- 12.5 מיליארד ש"ח בהשוואה ל- 12.2 מיליארד ש"ח ב- 30 בספטמבר 2016 ו- 12.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016.

כתבי התחייבות נדחים שהנפיק הבנק הסתכמו ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 394.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 497.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, קיטון בשיעור של 20.6%. כתבי ההתחייבות שהנפיק הבנק אינם ניתנים להמרה במניות ואינם מקנים זכות לרכישת מניות. זכויותיהם בעת פירוק נדחות מפני התחייבויות אחרות.

כתבי התחייבות אינם רשומים למסחר- מרבית מחזיקי כתבי ההתחייבות הינם גופים מוסדיים, כגון קופות גמל וקרנות השתלמות. סך כל כתבי ההתחייבות אלו הגיע ביום 30 בספטמבר 2017 ל- 187.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 209.5 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016. יתרת כתבי ההתחייבות שהונפקו לחברה האם ואינם רשומים למסחר הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 207.1 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2016 - 206.2 מיליון ש"ח).

יתרת כתבי ההתחייבויות הנדחים שנכללו ברובד השני של ההון בחישוב יחס ההון המזערי ליום 30 בספטמבר 2017 משוקללים, בהתאם להוראת בנק ישראל, בהתחשב בתקופה שנתרה לפירעונם הסתכמה ב- 164.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 207.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016. על פי הוראה 299 של המפקח על הבנקים כתבי התחייבות אלו אינם מוכרים כחלק מן ההון לצרכי באזל. בתקופת ביניים מותרת ההכרה בהם כהון רובד 2 בשיעור ההולך ופוחת שבין 50% בשנת 2017 ועד לביטול מלא בהכרתם בשנת 2022.

חברות מוחזקות עיקריות

לבנק חברה בת פעילה אחת, חברת נכסים של אוצר החייל בע"מ, מוחזקת בשיעור של 100%, מחזיקה בחלק מהנכסים שרכש הבנק ומשכירתם בעיקר לבנק.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 30 בספטמבר 2017 הסתכם ב- 1,270.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,199.1 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 ו- 1,208.5 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 6.0% ו- 5.1%, בהתאמה. לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחות ההכנסות וההוצאות.

הלימות ההון

ביום 30 במאי 2013 פירסם בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-205, 208, 211 ו-299 בנושא "מדידה והלימות ההון", אשר מאמצות את הוראות באזל. מועד יישומן לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות ההון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". לפי הוראות אלו יעדי ההון המזעריים יהיו כדלקמן:

1. החל מיום 1 בינואר 2017 יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-9%. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.
2. יחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-12.5%. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, נדרש לעמוד ביחס הון כולל מינימלי בשיעור של 13.5%, הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.
בהתאם להוראות המפקח על הבנקים החל מיום 1 בינואר 2017 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון ליום 1 בינואר 2017 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 80% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 50%.

התייעלות תפעולית

ביום 30 באוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק מהלכי התייעלות שעלותם הוערכה בכ-41 מיליון ש"ח (לאחר מס). השפעת עלות מהלכי התייעלות על יחס ההון לנכסי סיכון ליום אישור התוכנית הינה הפחתה בשיעור של 0.4%. בהתאם למכתב המפקח על הבנקים מיום ה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", יקבל הבנק, אם יעמוד בתנאים שהוגדרו, הקלה לפיה לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף יוכל לפרוס את השפעת מהלכי התייעלות על פני חמש שנים בקו ישר.

יישום ההוראות

הנדבך הראשון- כאמור לעיל, לפי הוראות בנק ישראל, הבנק החל ליישם את הוראת באזל, החל מיום 1 בינואר 2014.

סיכוני אשראי, שוק ותפעולי - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל. הנדבך השני - הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. תשתית תהליך הנאותות ההונית המאושרת בחברה האם משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בבנק בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של הבנק. במהלך הרבעון השני של 2017 ביצע הבנק את תהליך ה-ICAAP מבוסס על נתוני ה-31 בדצמבר 2016.

יחס ההון לרכיבי סיכון

בחודש מאי 2017 החליט דירקטוריון הבנק לאחר דיון במסמך שהוכן במסגרת תהליך הערכת נאותות ההון (תהליך ה ICAAP), כי בשנת 2017 ועד לקבלת החלטה אחרת יחס ההון הכולל של הבנק לא יפחת מ- 12.52% ויחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ- 9.3%.
במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.0%.

להלן פרטים על יחס ההון לנכסי סיכון המחושב בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2016	2016	2017	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
1,245.8	1,241.1	1,298.6	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (1)
324.2	349.0	293.8	הון רובד 2, לאחר ניכויים
1,570.0	1,590.1	1,592.4	סך הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
10,629.5	10,383.6	10,893.4	סיכון אשראי (2)
49.5	63.2	22.9	סיכונים שוק
1,043.0	1,039.4	1,036.1	סיכון תפעולי
11,722.0	11,486.2	11,952.4	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
10.63%	10.81%	10.86%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.39%	13.84%	13.32%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.02%	9.02%	9.02%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (3)
12.52%	12.52%	12.52%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (3)

השינוי ביחס ההון לנכסי סיכון ביום 30 בספטמבר 2017 בהשוואה ליחס ביום 31 בדצמבר 2016 נובע בעיקר מגידול בהיקף האשראי בבנק.

יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2017 עומד על 5.73% בהשוואה ל-5.60% ביום 30 בספטמבר 2016 ו-5.56% ביום 31 בדצמבר 2016.

מגבלות על חלוקת דיבידנד

חלוקת דיבידנד כפופה לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, לרבות אלו הקבועות בחוק החברות.

מגזרי פעילות פיקוחיים

א. הגדרות

- **אנשים פרטיים** - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
  - **מגזר בנקאות פרטית** – אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
  - **משקי בית** - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
  - עסק - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
  - מחזור פעילות - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
  - עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליוני ש"ח.
  - עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליוני ש"ח וקטן מ- 50 מיליוני ש"ח.
  - עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליוני ש"ח וקטן מ- 250 מיליוני ש"ח
  - עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליוני ש"ח.
- בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל נקבע כי לקוח עסקי אשר החבות שלו לבנק עד 80 אלפי ש"ח ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.
- גופים מוסדיים**- בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים כולל קופות גמל קרנות נאמנות קרנות פנסיה קרנות השתלמות חברות ביטוח
- מגזר ניהול פיננסי** כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלי ופעולות נוספות כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים.

ב. העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

הכנסות ריבית נטו- כוללות את:

- המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפיקדונות, המחושב כפער בין הריבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשך החיים התואם את תנאי האשראי או הפיקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.
  - ריבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר).
  - מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי** – לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.
- הכנסות שאינן מרבית** - לכל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מרבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.
- הוצאות תפעוליות** - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות הישירות בסניפי הבנק ובהנהלה המרכזית, הנובעות ממתן שירותים ללקוחות המגזר, וזאת, בהתבסס על תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות עם הלקוח לתשומות עבודה ולעלויות ישירות אחרות. יתר ההוצאות הישירות במטה, מועמסות על המגזר על בסיס פרמטרים ומפתחות העמסה המזוהים עם פעילות היחידה העסקית. ההוצאות העקיפות מועמסות על בסיס מפתחות העמסה קבועים.
- מיסים על ההכנסה** - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.
- רווח נקי המיוחס** לבעלי זכויות שאינן מקנה שליטה - זקיפת חלק ברווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה במגזרי הפעילות השונים, הוקצה על פי יחס הרווח נטו של חברות הבת בהן יש זכויות שאינן מקנות שליטה, כפי שרווח זה שויך למגזרי הפעילות השונים.
- תשואה להון** - מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. ההון המוקצה למגזר כולל את ההון הנדרש בגין סיכונים אשראי ובגין הסיכון התפעולי.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות*

חלק המגזר מסך ההכנסות בשלושה חודשים שהסתיימו ביום			שלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.9.16	30.9.17	שינוי	30.9.16	30.9.17	
במיליוני ש"ח					
62.6%	62.4%	3.3%	103.7	107.1	מיגזר משקי בית
2.0%	1.9%	0.0%	3.3	3.3	מיגזר בנקאות פרטית
20.7%	19.6%	(1.7%)	34.3	33.7	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
5.2%	5.4%	8.1%	8.6	9.3	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
2.7%	4.8%	82.2%	4.5	8.2	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
6.8%	5.9%	(10.7%)	11.2	10.0	מיגזר ניהול פיננסי
100.0%	100.0%	3.6%	165.6	171.6	סך הכל

חלק המגזר מסך ההכנסות בתשעה חודשים שהסתיימו ביום			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		
30.9.16	30.9.17	שינוי	30.9.16	30.9.17	
במיליוני ש"ח					
66.3%	62.8%	(7.8%)	345.6	318.7	מיגזר משקי בית**
1.6%	1.8%	12.3%	8.1	9.1	מיגזר בנקאות פרטית
19.0%	20.4%	4.2%	99.3	103.5	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
4.5%	5.1%	10.2%	23.5	25.9	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
3.6%	3.9%	5.3%	18.8	19.8	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
5.0%	6.0%	17.3%	26.0	30.5	מיגזר ניהול פיננסי
100.0%	100.0%	(2.6%)	521.3	507.5	סך הכל

* כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית
 ** בשנת 2016 כולל הכנסות ריבית בגין שנים קודמות במגזר משקי בית.

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

שלושה חודשים שהסתיימו ביום			
השינוי	30.9.16	30.9.17	
במיליוני ש"ח			
32.1%	2.8	3.7	מיגזר משקי בית
(0.0%)	0.9	0.9	מיגזר בנקאות פרטית
(43.8%)	6.4	3.6	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
73.7%	1.9	3.3	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
17.4%	2.3	2.7	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
	-	-	גופים מוסדיים
(9.7%)	6.2	5.6	מיגזר ניהול פיננסי
(3.4%)	20.5	19.8	סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום			
השינוי	30.9.16	30.9.17	
אחוזים			
באחוזים	במיליוני ש"ח		
(60.7%)	30.8	12.1	מיגזר משקי בית*
42.9%	2.1	3.0	מיגזר בנקאות פרטית
(30.9%)	13.9	9.6	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
(26.4%)	7.2	5.3	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
(13.8%)	6.5	5.6	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
	(0.1)	(0.1)	גופים מוסדיים
20.0%	14.0	16.8	מיגזר ניהול פיננסי
(29.7%)	74.4	52.3	סך הכל

ג. יתרות ממוצעות של אשראי לציבור

חלק המגזר מסך ממוצע האשראי לציבור בשלושה חודשים שהסתיימו ביום				שלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.9.16	30.9.17	שינוי	30.9.16	30.9.17		
במיליוני ש"ח						
68.0%	68.3%	2.2%	8,392.1	8,579.9		מיגזר משקי בית
0.2%	0.1%	(18.8%)	19.7	16.0		מיגזר בנקאות פרטית
18.6%	17.0%	(6.8%)	2,295.8	2,139.0		מיגזר עסקים קטנים וזעירים
6.8%	7.6%	13.3%	844.3	956.8		מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
6.4%	7.0%	12.1%	789.9	885.3		מיגזר בנקאות עסקים גדולים
-	-	650.0%	0.4	3.0		גופים מוסדיים
100.0%	100.0%	1.9%	12,342.2	12,580.0		סך הכל

חלק המגזר מסך ממוצע האשראי לציבור בתשעה חודשים שהסתיימו ביום				לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		
30.9.16	30.9.17	שינוי	30.9.16	30.9.17		
במיליוני ש"ח						
68.2%	68.0%	1.6%	8,283.9	8,415.7		מיגזר משקי בית
0.2%	0.1%	(13.1%)	19.1	16.6		מיגזר בנקאות פרטית
18.2%	18.1%	1.4%	2,212.0	2,243.0		מיגזר עסקים קטנים וזעירים
6.2%	7.0%	16.3%	747.3	868.8		מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
7.2%	6.8%	(3.1%)	876.6	849.0		מיגזר בנקאות עסקים גדולים
-	-	118.2%	1.1	2.4		גופים מוסדיים
100.0%	100.0%	2.1%	12,140.0	12,395.5		סך הכל

* בשנת 2016 כולל הכנסות ריבית בגין שנים קודמות במיגזר משקי בית.

ד. יתרות ממוצעות של פיקדונות הציבור

חלק המגזר מסך ממוצע פקדונות הציבור בשלושה חודשים שהסתיימו ביום			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.9.16	30.9.17	שינוי	30.9.16	30.9.17	
במיליוני ש"ח					
80.2%	81.6%	7.9%	13,414.0	14,477.9	מיגזר משקי בית
5.5%	4.9%	(5.0%)	922.7	876.7	מיגזר בנקאות פרטית
10.5%	9.7%	(1.9%)	1,757.3	1,723.3	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
2.9%	1.9%	(31.6%)	486.2	332.7	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
0.8%	1.7%	140.8%	126.0	303.4	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
0.1%	0.2%	18.8%	25.0	29.7	גופים מוסדיים
100.0%	100.0%	6.1%	16,731.2	17,743.7	סך הכל

חלק המגזר מסך ממוצע פקדונות הציבור בשישה חודשים שהסתיימו ביום			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		
30.9.16	30.9.17	שינוי	30.9.16	30.9.17	
במיליוני ש"ח					
80.4%	81.2%	8.0%	13,177.0	14,227.6	מיגזר משקי בית
4.9%	5.0%	10.1%	801.5	882.1	מיגזר בנקאות פרטית
10.0%	10.0%	6.6%	1,637.9	1,745.5	מיגזר עסקים קטנים וזעירים
2.8%	2.0%	(21.4%)	456.4	358.7	מיגזר בנקאות עסקים בינוניים
1.8%	1.6%	(5.5%)	287.4	271.7	מיגזר בנקאות עסקים גדולים
0.1%	0.2%	67.9%	20.9	35.1	גופים מוסדיים
100.0%	100.0%	7.0%	16,381.1	17,520.7	סך הכל

פעילות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

פעילות אנשים פרטיים המוצגת להלן כוללת את פעילות משקי הבית ופעילות הבנקאות הפרטית. פעילות הבנקאות הפרטית בבנק אינה משמעותית (מידע מפורט ראה ביאור 11 לתמצית הדוחות הכספיים)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.9.2016	30.9.2017	30.9.2016	30.9.2017	
217.0	185.1	59.4	61.7	הכנסות ריבית, נטו
136.7	142.7	47.6	48.7	הכנסות שאינן מריבית
353.7	327.8	107.0	110.4	סך הכנסות
3.4	12.3	2.2	5.7	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
296.4	291.7	99.7	97.2	הוצאות תפעוליות ואחרות
32.9	15.1	3.7	4.6	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
7,994.0	8,432.3	8,102.8	8,595.9	יתרה ממוצעת של נכסים
8,535.1	9,013.0	8,535.1	9,013.0	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
13,978.5	15,109.7	14,336.7	15,354.6	יתרה ממוצעת של התחייבויות
14,456.2	15,321.0	14,456.2	15,321.0	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות הקמעונאית בבנק בתשעה חודשים של שנת 2017 בהשוואה

לתקופה המקבילה אשתקד

הרווח הנקי של מגזר אנשים פרטיים בהגדרתו כאמור, המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכם ב- 15.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 32.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 54.1%. ברבעון השלישי הסתכם הרווח הנקי ב- 4.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 3.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד גידול בשיעור של 24.3%.

השינוי ברווח הנקי בתשעה חודשים של שנת 2017 נובע בעיקר משינוי בהכנסות מריבית, אשר כללו בתשעה חודשים של שנת 2016 הכנסות בגין שנים קודמות. רישום ההכנסות בגין ריבית שנים קודמות נובע מביטול התחייבות שנרשמה בספרי הבנק עקב הסדר פשרה שנחתם בחודש מרס 2016 בין הבנק לצד שלישי ליישוב מחלוקות בין הצדדים לגבי חישוב הפרשי הריבית אותם היה על הבנק לשלם.

סך ההכנסות בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכמו ב- 327.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 353.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 7.3%.

הירידה נובעת כאמור מהכנסה בגין שנים קודמות והיא קוזזה בחלקה בגידול בהיקף הפעילות ועלייה במרווח הפיננסי.

ברבעון השלישי הסתכמו סך ההכנסות ב- 110.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 107.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 3.2% הגידול נובע בעיקר מגידול בהיקף הפעילות.

סך ההוצאות להפסדי אשראי בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכמו ב- 12.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 3.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו ההוצאות להפסדי אשראי ב- 5.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 2.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס לאשראי הממוצע בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכם ב- 0.19% בהשוואה ל- 0.06% בתקופה המקבילה אשתקד.

סך ההוצאות התפעוליות ואחרות בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכמו ב- 291.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 296.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד שינוי הנובע מירידה בהוצאות ישירות מיוחסות למגזר.

ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו ההוצאות התפעוליות ואחרות ב- 97.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 99.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2017 הסתכם ב- 9,013.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 8,535.1 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 גידול בשיעור של 5.6%.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2017 הסתכמו ב- 15,321.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 14,456.2 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 גידול בשיעור של 6.0%.

להלן פרטים על הפעילות העיסוקית בבנק הכוללת את מגזרי הפעילות עסקים קטנים וזעירים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום								
30.9.16				30.9.17				
עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל עיסקי	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל עיסקי	
25.9	7.0	4.4	37.3	26.0	7.7	5.7	39.4	הכנסות ריבית, נטו
8.4	1.6	0.1	10.1	7.7	1.6	2.5	11.8	הכנסות שאינן מריבית
34.3	8.6	4.5	47.4	33.7	9.3	8.2	51.2	סך הכנסות
5.9	1.6	(3.2)	4.3	10.9	0.2	(0.1)	11.0	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
20.2	3.8	4.2	28.2	17.8	3.9	4.0	25.7	הוצאות תפעוליות ואחרות
5.3	2.0	2.3	9.6	3.6	3.3	2.7	9.6	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,296.2	844.3	800.7	3,941.2	2,139.0	956.8	889.3	3,985.1	יתרה ממוצעת של נכסים
								יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
2,206.7	827.8	952.8	3,987.3	2,293.6	933.1	904.0	4,130.7	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,769.6	521.5	222.3	2,513.4	1,806.1	342.7	352.2	2,501.0	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
1,593.1	450.5	230.5	2,274.1	1,698.1	285.2	251.4	2,234.7	
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום								
30.9.16				30.9.17				
עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל עיסקי	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל עיסקי	
75.2	18.7	17.0	110.9	78.2	21.6	16.4	116.2	הכנסות ריבית, נטו
24.1	4.8	1.8	30.7	25.3	4.3	3.4	33.0	הכנסות שאינן מריבית
99.3	23.5	18.8	141.6	103.5	25.9	19.8	149.2	סך הכנסות
14.0	1.0	(4.0)	11.0	24.7	6.0	(0.6)	30.1	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
63.0	10.7	12.2	85.9	64.1	11.5	11.5	87.1	הוצאות תפעוליות ואחרות
13.9	7.2	6.5	27.6	9.6	5.3	5.6	20.5	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,212.0	747.3	893.4	3,852.7	2,243.0	868.8	858.1	3,969.9	יתרה ממוצעת של נכסים
								יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
2,206.7	827.8	952.8	3,987.3	2,293.6	933.1	904.0	4,130.7	יתרה ממוצעת של התחייבויות
1,658.2	497.6	369.9	2,525.7	1,801.3	395.5	347.0	2,543.8	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
1,593.1	450.5	230.5	2,274.1	1,698.1	285.2	251.4	2,234.7	

**שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות העיסוקית בתשעה חודשים וברבעון השלישי של שנת 2017
בהשוואה לתקופות המקבילות אשתקד –**

הרווח הנקי של הפעילות העיסוקית, בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכם ב- 20.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 27.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 25.7%. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכם הרווח הנקי ב- 9.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 10.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 9.4%. השינוי ברווח הנקי מתבטא בעיקר בגידול בהפרשה להפסדי אשראי שקוזז חלקית בגידול בסך ההכנסה.

סך ההכנסות בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכמו ב- 149.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 141.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 5.4%. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו סך ההכנסות ב- 51.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 47.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 8.0%. עיקר הגידול נובע מעלייה בהיקף הפעילות.

הוצאות להפסדי אשראי בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכמו ב- 30.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 11.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו הוצאות להפסדי אשראי ב- 11.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 4.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהפרשה נובע מגידול בהיקף החובות הבעייתיים.

סך ההוצאות התפעוליות ואחרות בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכמו ב- 87.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 85.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.4%. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו ההוצאות התפעוליות ואחרות ב- 25.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 26.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.6% המשקף בעיקר גידול בהוצאות עקיפות המשויכות לפעילות.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2017 הסתכם ב- 4,130.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 3,987.3 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016, גידול בשיעור של כ- 3.6%.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2017 הסתכמו ב- 2,234.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 2,274.1 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016, קיטון בשיעור של 1.7%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות במגזר זה הסתכמו בתשעה חודשים של שנת 2017 ב- 30.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 26.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בסך ההכנסות משקף גידול בהכנסה מפיקדונות בבנקים וירידה בעלות מימון כתבי התחייבות נדחים שקוזז בחלקו בירידה ברווח מניירות ערך וממכשירים פיננסיים ALM. ברבעון השלישי של שנת 2017 הסתכמו ההכנסות ב- 10.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 11.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי בתשעה חודשים של שנת 2017 הסתכם ב- 16.8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 14.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של שנת 2017 הרווח הנקי ב- 5.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 6.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סקירת הסיכונים

33	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
35	סיכון אשראי
46	סיכון שוק
59	סיכון נזילות ומימון
59	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק. יש לעיין בסקירה זו ביחד עם הדוח על הסיכונים ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2016 והדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 והביאורים הנלווים להם.

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

א. סביבת הסיכון של הבנק

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכונים אשראי לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים), סיכונים שוק שהעיקרי בהם הינו סיכון הרבית (סיכון כלל מערכתי), סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים וסיכונים ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין.

ב. עקרונות ניהול הסיכון

- הסיכונים מנוהלים על ידי חברי הנהלה, נושאי משרה אחרים או בעלי תפקידים בכירים אחרים בבנק ובחברה האם.

- בגין סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Assessment Process), הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואיתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

- מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מותאמת למדיניות קבוצת הבנק הבינלאומי ומכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.

- תפיסת הסיכון הכוללת של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים של וועדת באזל ומושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות חשיפה לתחום והגדרת היקף ועומק החשיפה, מערך בקרה וביקורת, מערך דיווח, ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.

- ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח ובקרה, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה עיקריים: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות ביחידה לניהול הסיכונים וחטיבת החשבונאי הראשי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.

- מנהלת הסיכונים הראשית - הגב' רותי לפיד, אחראית לניהול הסיכונים התפעוליים ולהמשכיות עיסקית וכן משמשת כקצינת הציות הראשית והממונה על אכיפה פנימית בדיני ני"ע, אחראית איסור הלבנת הון ומימון טרור ויישום הוראות ה-FATCA. החשבונאי הראשי - רו"ח עופר סלפטר, חבר הנהלה ומנהל חטיבה, אחראי על הבקרה על דיווח כספי ומהווה חלק מקו ההגנה השני.

- במקביל לפעילות מנהלת הסיכונים הראשית נקבעו אחראים לסיכונים הייעודיים:
מר ניר הרצנשטיין מנהל היחידה לניהול פיננסי אחראי לניהול סיכוני השוק והנזילות.
מר דורון כליף מנהל החטיבה העיסוקית אחראי לניהול סיכוני האשראי.
עו"ד איה אשתר, היועצת המשפטית הראשית, אחראית על ניהול הסיכונים המשפטיים.
מר משה יגן, מנהל החטיבה הקמעונאית אחראי לניהול סיכוני האסטרטגיה, המוניטין והתחרות.
מר רון גריסרן, מנכ"ל מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, משמש כמנהל סיכוני IT.
מר יהושע פלג, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, משמש כמנהל סיכוני הסייבר.
- הסיכונים הנוספים אליהם חשוף הבנק – כגון, סיכוני רגולציה וחקיקה, מנוהלים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל, על ידי כל אחד מחברי ההנהלה ונושאי משרה נוספים בתחום הנתון לאחריותם, ובמקביל מפוקחים, כחלק מניהול הסיכונים הקבוצתי האינטגרטיבי, גם על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הקבוצה באמצעות מנהל הסיכונים בבנק.
  - מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי היחידה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.
  - במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשוף הבנק במסגרת פעולותיו, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.
  - במסמך מוצגת סקירת מנהלת הסיכונים הראשית על מצב ניהול הסיכונים בבנק ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול היחידה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי היחידה ברבעון הרלוונטי.
  - הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית, במסגרתו נבחנת התממשות כלל הסיכונים המהותיים והשפעתם על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון. תרחישי הקיצון הינם צופי פני עתיד ומשמשים ככלי נוסף לניהול הסיכונים ולאינדיקציה באשר להון שיידרש לספיגת הפסדים במקרה של זעזועים גדולים. חשיבות תרחישי הקיצון באה לידי ביטוי גם בתהליכי תכנון ההון.
- לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים שפורסמו בדוחות הכספיים לשנת 2016.
- למידע המפורט על ניהול הסיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק מידע כספי באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 30 בספטמבר 2017 אין קבוצת לווים אחת אשר חבותה נטו, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין דבר מדידה והלימות ההון, (ליום 31 בדצמבר 2016 קבוצת לווים אחת).

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סיכון האשראי הבעייתי הסתכם ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 404.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 297.1 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 ו- 323.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016. יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל לציבור הסתכם ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 2.1% בהשוואה ל- 1.6% ביום 30 בספטמבר 2016 ובהשוואה ל- 1.7% ביום 31 בדצמבר 2016.

(1) סיכון אשראי בעייתי

יתרה ליום 30 בספטמבר 2017			יתרה ליום 30 בספטמבר 2016			יתרה ליום 31 בדצמבר 2016			
חוץ			חוץ			חוץ			
מאזני	מאזני	כולל	מאזני	מאזני	כולל	מאזני	מאזני	כולל	
במיליוני ש"ח									
123.9	1.8	125.7	96.0	5.2	101.2	100.0	3.3	103.3	סיכון אשראי פגום
116.0	-	116.0	50.3	-	50.3	63.4	-	63.4	סיכון אשראי נחות
144.0	18.6	162.6	128.4	17.2	145.6	139.1	17.6	156.7	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
383.9	20.4	404.3	274.7	22.4	297.1	302.5	20.9	323.4	סך סיכון אשראי בעייתי*
									*מזה: חובות שאינם פגומים
									בפיגור של 90 יום או יותר
			16.6			23.4			24.5

(2) נכסים שאינם מבצעים:

יתרה ליום 30 בספטמבר 2017			יתרה ליום 30 בספטמבר 2016			יתרה ליום 31 בדצמבר 2016			
חוץ			חוץ			חוץ			
מאזני	מאזני	כולל	מאזני	מאזני	כולל	מאזני	מאזני	כולל	
במיליוני ש"ח									
105.6	1.8	107.4	81.0	5.2	86.2	82.4	3.3	85.7	חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	שנבדק על בסיס פרטני
-	-	-	-	-	-	-	-	-	שנבדק על בסיס קבוצתי
105.6	1.8	107.4	81.0	5.2	86.2	82.4	3.3	85.7	סך הכל נכסים שאינם מבצעים

(3) חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים ריבית

יתרה ליום			
30.9.17	30.9.16	31.12.16	
במיליוני ש"ח			
15.8	11.6	14.9	חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית

4. שינויים בחובות הפגומים *

לשנת	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2016	2017	2016	2017	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
	99.3	97.3	100.6	101.5	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
	55.3	75.1	2.6	25.8	סווגו כחובות פגומים
	(33.2)	(29.6)	(6.3)	(3.2)	גביית חובות פגומים
	(24.1)	(21.4)	(4.3)	(2.7)	מחיקות חשבונאיות
	97.3	121.4	92.6	121.4	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

* סווג מחדש

5. מדדי סיכון אשראי

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	
0.78%	0.74%	0.92%	שיעור יתרת אשראי פגום לציבור מיתרת האשראי לציבור
			שיעור יתרת אשראי שאינו פגום לציבור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.19%	0.13%	0.19%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
1.13%	1.08%	1.21%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי הפגום לציבור
145.84%	145.79%	130.81%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
1.75%	1.59%	2.11%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.23%	0.16%	0.46%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור
0.14%	0.10%	0.29%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי בגין אשראי לציבור
11.77%	8.89%	23.02%	שיעור חבות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.96%	0.87%	1.11%	

סיכון אשראי לפי ענפי משק-פעילות בישראל בלבד
 כסומים מדווחים, במיליוני ש"ח

ליום 30 בספטמבר 2017

		חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)			
		הפסדי אשראי (4)								
יתרת הפרשה	הוצאות (הכנסות) בגין מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	דירוג ביצוע	ביצוע	סך הכל	
3.1	(0.1)	0.1	3.6	8.9	122.9	143.0	8.9	116.9	143.0	ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	20.7	24.4	-	24.8	24.9	חקלאות
24.1	(2.3)	5.8	28.6	67.4	888.4	1,044.7	67.4	979.9	1,067.7	כרייה וחציבה
9.9	(2.4)	0.9	8.7	22.2	371.8	624.8	22.2	554.6	624.8	תעשייה
0.5	-	-	0.3	1.0	149.1	160.2	1.0	158.7	160.2	בינוי ונדל"ן - בינוי
0.5	(0.1)	0.1	0.1	1.8	96.2	115.4	1.8	139.4	143.3	בינוי ונדל"ן - נדל"ן
32.8	12.9	16.9	32.0	99.2	1,247.1	1,427.3	99.2	1,281.8	1,427.2	אספקת חשמל ומים
5.2	9.1	2.2	6.5	19.4	133.9	170.6	19.4	142.9	170.8	מסחר
2.7	1.2	0.7	1.6	4.6	196.9	228.7	7.1	217.0	239.2	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
2.7	(0.4)	(0.6)	4.3	20.8	228.8	314.1	20.8	294.5	314.1	תחבורה ואחסנה
0.8	0.1	0.2	1.3	2.2	37.6	44.8	2.2	41.1	44.8	מידע ותקשורת
3.2	2.1	1.9	2.7	10.9	284.5	416.9	10.9	361.7	416.9	שרותים פיננסיים
2.4	1.2	1.9	2.0	6.0	359.3	462.9	6.0	450.3	462.9	שרותים עסקיים
87.9	21.3	30.1	91.7	264.4	4,137.2	5,177.8	266.9	4,763.6	5,239.8	אחרים
2.3	0.2	0.4	0.2	2.2	276.1	276.1	2.2	266.6	276.1	שרותים ציבוריים
73.9	5.2	11.9	31.3	135.2	8,736.9	13,637.6	135.2	13,071.0	13,642.7	וקהילתיים
164.1	26.7	42.4	123.2	401.8	13,150.2	19,091.5	404.3	18,101.2	19,158.6	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	2,233.8	2,233.8	-	2,312.7	2,312.7	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	33.6	41.5	-	902.1	902.1	הלוואות לדירוג אנשים פרטיים - אחר
164.1	26.7	42.4	123.2	401.8	15,417.6	21,366.8	404.3	21,316.0	22,373.4	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	2,233.8	2,233.8	-	2,312.7	2,312.7	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	33.6	41.5	-	902.1	902.1	ממשלה בישראל
164.1	26.7	42.4	123.2	401.8	15,417.6	21,366.8	404.3	21,316.0	22,373.4	סך הכל פעילות בישראל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 15,417.6 מיליון ש"ח, 970.5 מיליון ש"ח, 12.0 מיליון ש"ח, 5,973.3 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)
סכומים מדווחים, במיליוני ש"ח
פעילות בישראל בלבד

ליום 30 בספטמבר 2016

סיכון אשראי כולל (1)			חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)				הפסדי אשראי (4)										
הוצאות (הכנסות)		יתרת	מחיקות		הפרשה	ביטוח		פגום	בעייתי	מזה:	סך הכל	בעייתי	מזה:	סך הכל	דירוג ביצוע	סך הכל	ציבור - מסחר
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
2.4	0.7	1.4	4.6	7.7	128.1	148.2	7.7	111.0	148.2	חקלאות							
0.1	-	-	0.1	0.1	27.3	31.2	0.1	29.6	31.3	כרייה וחציבה							
16.3	(0.7)	(8.4)	12.4	40.6	811.4	975.7	40.6	822.4	1,000.2	תעשייה							
7.1	0.2	1.4	5.7	16.1	283.6	810.1	16.1	634.8	810.1	בינוי ונדל"ן - בינוי							
0.6	-	(0.3)	0.6	0.7	163.3	177.7	0.7	177.8	182.3	בינוי ונדל"ן - נדל"ן							
0.7	-	0.2	0.1	1.1	104.0	120.7	1.1	139.3	148.9	אספקת חשמל ומים							
26.8	5.3	10.6	22.8	46.9	1,208.6	1,388.0	46.9	1,209.8	1,388.1	מסחר							
										בתי מלון, שרותי							
11.1	2.3	2.0	12.8	19.6	163.3	196.6	19.6	128.4	197.0	הארוחה ואוכל							
2.6	0.1	0.3	0.6	5.9	175.9	202.4	9.3	184.3	214.3	תחבורה ואחסנה							
3.9	0.1	2.0	3.8	25.7	179.8	294.0	25.7	211.7	294.0	מידע ותקשורת							
1.3	(0.3)	0.2	1.4	5.4	96.4	101.7	5.4	87.2	101.7	שרותים פיננסיים							
										שרותים עסקיים							
3.0	0.2	1.1	2.4	9.3	250.2	372.2	9.3	297.3	372.2	אחרים							
										שרותים ציבוריים							
2.8	(0.3)	0.7	2.0	9.1	397.7	491.1	9.1	442.9	491.1	וקהילתיים							
78.7	7.6	11.2	69.3	188.2	3,989.6	5,309.6	191.6	4,476.5	5,379.4	סך הכל מסחרי							
										אנשים פרטיים							
1.6	0.1	0.2	0.3	2.7	242.1	242.1	2.7	211.0	242.1	הלוואות לדיור							
										אנשים פרטיים -							
62.9	1.2	3.0	28.2	102.8	8,293.2	13,029.4	102.8	12,024.7	13,035.1	אחר							
										סך הכל ציבור -							
143.2	8.9	14.4	97.8	293.7	12,524.9	18,581.1	297.1	16,712.2	18,656.6	פעילות בישראל							
-	-	-	-	-	1,202.5	1,202.5	-	1,363.2	1,363.2	בנקים בישראל							
-	-	-	-	-	34.5	36.1	-	1,005.6	1,005.6	ממשלה בישראל							
										סך הכל פעילות							
143.2	8.9	14.4	97.8	293.7	13,761.9	19,819.7	297.1	19,081.0	21,025.4	בישראל							

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 13,761.9 מיליון ש"ח, 1,172.8 מיליון ש"ח, 7.0 מיליון ש"ח, 6,083.7 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכון אשראי לפי ענפי משק-פעילות בישראל בלבד (המשך)
 סכומים מדווחים, במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2016

		חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)			
		הפסדי אשראי (4)								
יתרת הפרשה	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי חשבונאיות להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	ביצוע בעייתי (5)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל	
ציבור - מסחר										
2.9	0.7	1.9	5.6	8.7	124.8	146.3	8.7	133.5	146.3	חקלאות
-	0.1	-	-	-	25.5	29.2	-	28.0	29.4	כרייה וחציבה
16.0	(0.7)	(8.7)	14.1	38.3	799.8	982.9	38.3	915.3	1,006.0	תעשייה
6.6	(0.1)	0.6	5.6	20.0	320.9	636.4	20.0	564.1	636.4	בינוי ונדל"ן - בינוי
0.5	-	(0.4)	0.5	0.5	142.9	158.1	0.5	159.7	162.6	בינוי ונדל"ן - נדל"ן
0.3	-	(0.2)	0.1	0.3	95.1	114.2	0.3	141.8	142.2	אספקת חשמל ומים
28.8	9.9	17.2	23.8	77.3	1,223.6	1,399.2	77.3	1,290.1	1,399.3	מסחר
12.1	2.6	3.3	12.9	23.6	162.1	195.5	23.6	141.3	195.7	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
3.2	-	0.8	1.6	6.6	179.0	210.7	9.3	197.4	221.5	תחבורה ואחסנה
2.9	(0.7)	0.2	2.0	8.5	214.4	312.9	8.5	284.7	312.9	מידע ותקשורת
0.7	(0.4)	(0.5)	1.5	2.1	76.1	81.0	2.1	62.3	81.0	שרותים פיננסיים
3.4	0.8	2.1	2.1	11.4	284.1	408.2	11.4	351.9	408.2	שרותים עסקיים אחרים
1.7	(0.3)	(0.4)	2.0	5.3	360.9	474.6	5.3	451.7	474.6	שרותים ציבוריים וקהילתיים
79.1	11.9	15.9	71.8	202.6	4,009.2	5,149.2	205.3	4,721.8	5,216.1	סך הכל מסחרי
1.8	0.3	0.6	0.3	2.8	250.2	250.2	2.8	225.1	250.2	אנשים פרטיים הלואות לדירוג
67.5	4.5	10.9	28.5	115.3	8,263.2	13,058.6	115.3	12,291.8	13,063.6	אנשים פרטיים - אחר
148.4	16.7	27.4	100.6	320.7	12,522.6	18,458.0	323.4	17,238.7	18,529.9	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	2,016.4	2,016.4	-	2,185.1	2,185.1	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	28.4	33.5	-	1,212.0	1,212.0	ממשלה בישראל
148.4	16.7	27.4	100.6	320.7	14,567.4	20,507.9	323.4	20,635.8	21,927.0	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 14,567.4 מיליון ש"ח, 1,379.0 מיליון ש"ח, 15.1 מיליון ש"ח, 5,965.5 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכונים בתיק הלוואות למשקי בית

כללי

מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית בבנק הינם שכירים, חלק ניכר מהם עובדים או עובדים לשעבר במערכת הביטחון. יחד עם זאת הבנק מעניק שירותים ללקוחות פרטיים אחרים על בסיס הסכמים אישיים ועל בסיס הסכמים מפעליים.

אוכלוסיית השכירים במערכת הביטחון הינה אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים ובעלת כושר החזר. חלק מן האשראי לאוכלוסייה זו ניתן במסגרת מכרזים למתן אשראי וקביעת תנאי ניהול חשבון בהם זכה הבנק לאורך השנים (האחרון שבהם נערך באוקטובר 2015).

להלן פרטים על סיכון האשראי ללקוחות פרטיים לא כולל הלוואות לדירוג

שינוי לעומת		יתרה ליום			סיכון אשראי מאזני עוש
31.12.16	30.9.16	31.12.16	30.9.16	30.9.17	
ב-%		במיליוני ש"ח			כרטיסי אשראי
(2.1%)	5.0%	647.5	604.1	634.1	הלוואות
5.5%	(3.7%)	1,170.7	1,282.5	1,234.8	סך הכל סיכון אשראי מאזני
6.6%	7.2%	6,445.0	6,406.6	6,868.0	
5.7%	5.4%	8,263.2	8,293.2	8,736.9	
		סיכון אשראי חוץ מאזני			
5.9%	3.7%	1,379.2	1,408.8	1,460.9	מסגרת עוש
12.0%	18.8%	2,321.0	2,188.5	2,600.4	מסגרת כרטיסי אשראי
(23.4%)	(26.3%)	1,095.2	1,138.9	839.4	התחייבויות אחרות
2.2%	3.5%	4,795.4	4,736.2	4,900.7	סך הכל סיכון אשראי חוץ מאזני
4.4%	4.7%	13,058.6	13,029.4	13,637.6	סיכון אשראי כולל
4.8%	5.5%	8,047.9	7,994.0	8,434.8	ממוצע סיכון אשראי מאזני

חיתום האשראי למשקי בית מבוסס על פרמטרים אישיים של הלקוח הבאים לידי ביטוי במודל לדירוג אשראי צרכני המשמש בבנק לצד מודלים לדירוג אשראי מסחרי.

המודל מביא בחשבון את הפרמטרים האישיים של כל לקוח, ובכלל זה: הכנסתו ויציבות ההכנסה, עושרו הפיננסי, כושר החזר שלו וניסיון העבר של הבנק עם הלקוח. במהלך הרבעון הראשון של 2017 הושקו בבנק, כחלק מהקבוצה, מודלי דירוג סיכונים אשראי חדשים, הבנק מציע אשראי ללקוחות באופן יזום ע"ב ניטור מאפייני הסיכון של הלקוח ואיתור צרכיו. תהליך זה מושתת על ערכי הגינות ושקיפות כלפי הלקוח, כאשר בכל שיחה יזומה של הבנק (או אגב חשיפת הלקוח למידע שיווקי באתר האינטרנט או באפליקציה) ניתן ללקוח גילוי מלא על הנכסים וההתחייבויות בחשבונו והתשואות בגינם ככל שניתן לחשבן. מידע זה נועד לאפשר ללקוח קבלת החלטה מושכלת בדבר כדאיות לקיחת הלוואה, וזאת טרם ביצוע הפעולה.

המודל בצירוף נהלי מתן אשראי בבנק העוסקים בפרמטרים נוספים על אילו המשמשים במודל, משקף נכונות מידתית של הבנק לנטילת סיכונים אשראי בכלל וסיכונים צרכני בפרט. תפיסה זו משתקפת בקביעת מגבלות כמותיות ואיכותיות.

פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנק מכשיר את עובדיו ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ומקיים מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או תסמינים שליליים. תיק האשראי למשקי הבית מפוזר בין מספר רב של לווים. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון מבוצע: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בעייתי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיימות מגוון בקורות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאתר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים לנבוע מירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סמנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכונים צרכני, לרבות עבודת קווי ההגנה הראשון והשני לסיכון זה.

אשראי משקי בית בעייתי

להלן פרטים על היקף האשראי הבעייתי למשקי בית:

שינוי לעומת		יתרה ליום			
31.12.16	30.9.17	31.12.16	30.9.16	30.9.17	
ב-%		במיליוני ש"ח			
(1.1%)	10.6%	28.5	28.2	31.2	סיכון אשראי פגום
(8.4%)	31.7%	100.3	100.3	100.3	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
(11.3%)	32.0%	131.5	131.5	131.5	סך סיכון האשראי הבעייתי *
(11.1%)	55.4%	6.3	5.6	8.7	* מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור

שיעור החובות הבעייתיים ביום 30 בספטמבר 2017 ביחס לאשראי המאזני הוא כ- 1.5% בדומה לשיעור ביום 31 בדצמבר 2016. שיעור הוצאה להפסדי אשראי במגזר משקי הבית מסך האשראי בתשעה חודשים של שנת 2017 הינו 0.19% בהשוואה ל- 0.15% בשנת 2016. שיעור הפסדי האשראי והיקף ביצוע הסדרי אשראי למשקי בית בבנק נמוך ומבטא הן את איכות האשראי והן את איכות מנגנוני המעקב, הבקרה והגבייה.

חשיפה למדינות זרות (1)

חלק א' - מידע בדבר כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך * (4)

ליום 30 בספטמבר 2017

חשיפה מאזנית (2) מעבר לגבול		חשיפה מאזנית (2)			חשיפה מאזנית (2), (3)		המדינה
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	לאחרים	
-	2.0	-	4.9	-	0.1	2.0	ספרד
-	24.5	-	1.4	-	0.2	24.5	איטליה
-	1.6	-	-	-	0.4	1.6	פורטוגל
-	0.3	-	0.6	-	-	0.3	אירלנד
-	32.2	-	34.6	-	3.4	32.2	הודו
-	65.0	-	12.6	-	0.5	65.0	בריטניה
-	208.1	-	66.4	-	16.4	208.1	אחרות
-	333.7	-	120.5	-	21.0	333.7	סך כל החשיפות למדינות זרות
-	74.2	-	42.8	-	5.2	74.2	סך החשיפות למדינות LDC

ליום 30 בספטמבר 2016

חשיפה מאזנית (2) מעבר לגבול		חשיפה מאזנית (2)			חשיפה מאזנית (2), (3)		המדינה
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	לאחרים	
-	29.3	-	7.3	-	0.5	29.3	ספרד
-	14.9	-	1.2	-	0.9	14.9	איטליה
-	2.1	-	-	-	-	2.1	פורטוגל
-	0.6	-	0.9	-	0.1	0.6	אירלנד
-	16.5	-	52.9	-	-	16.5	הודו
-	69.1	-	14.8	-	0.3	69.1	בריטניה
0.1	125.6	-	74.7	-	15.4	125.7	אחרות
0.1	258.1	-	151.8	-	17.2	258.2	סך כל החשיפות למדינות זרות
0.1	44.0	-	56.9	-	0.3	44.1	סך החשיפות למדינות LDC

* עיקר האשראי שניתן בפועל הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח.

חשיפה למדינות זרות (1) (המשך)

חלק א' - מידע בדבר כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך (4)* (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016

		חשיפה מאזנית (2), (3)			חשיפה מאזנית (2)			המדינה
חשיפה מאזנית מעבר לגבול (2)		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	לאחרים		
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה							
-	2.7	-	4.9	-	0.3	2.7	ספרד	
-	14.3	-	1.8	-	-	14.3	איטליה	
-	2.0	-	-	-	0.6	2.0	פורטוגל	
-	0.8	-	0.6	-	-	0.8	אירלנד	
-	30.3	-	38.4	-	0.5	30.3	הודו	
-	71.2	-	13.8	-	0.7	71.2	בריטניה	
0.1	174.4	-	72.9	-	7.4	174.5	אחרות	
סך כל החשיפות למדינות זרות								
0.1	295.7	-	132.4	-	9.5	295.8		
0.1	54.8	-	46.9	-	1.0	54.9	סך החשיפות למדינות LDC	

* עיקר האשראי שניתן בפועל הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח.

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% ובין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% ובין 20% מההון, לפי הנמוך
בימים 30 בספטמבר 2017 ו-2016 ו-31 בדצמבר 2016 לא קיימת חשיפה למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% ובין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% ובין 20% מההון, לפי הנמוך.

חשיפה למדינות זרות (1) (המשך)

חלק ג' – מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות *

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום

30 בספטמבר

2017

אירלנד	פורטו ריקו	פורטוגל
0.1	2.6	1.4
0.2	(1.9)	0.2
-	0.1	-
-	-	-
0.3	0.8	1.6

סכום החשיפה בתחילת תקופה
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
חשיפות שהתווספו
שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
סכום החשיפה בסוף תקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2016

אירלנד	פורטו ריקו	קפריסין	ג'מייקה	פורטוגל
0.6	3.3	6.0	-	1.3
-	(1.5)	(0.3)	0.2	0.8
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
0.6	1.8	5.7	0.2	2.1

סכום החשיפה בתחילת תקופה
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
חשיפות שהתווספו
שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
סכום החשיפה בסוף תקופה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום

30 בספטמבר

2017

אירלנד	פורטו ריקו	פורטוגל
0.8	1.8	2.0
(0.5)	(1.1)	(0.4)
-	0.1	-
-	-	-
0.3	0.8	1.6

סכום החשיפה בתחילת תקופה
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
חשיפות שהתווספו
שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
סכום החשיפה בסוף תקופה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר

2016

אירלנד	פורטו ריקו	קפריסין	ג'מייקה	פורטוגל
0.4	2.7	0.3	-	1.3
0.2	(0.9)	(0.5)	-	0.8
-	-	5.9	0.2	-
-	-	-	-	-
0.6	1.8	5.7	0.2	2.1

סכום החשיפה בתחילת תקופה
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
חשיפות שהתווספו
שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
סכום החשיפה בסוף תקופה

* עיקר האשראי שניתן בפועל הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח.

חשיפה למדינות זרות (1) (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

אירלנד	פורטו ריקו	קפריסין	פורטוגל	
0.4	2.7	0.3	1.3	סכום החשיפה בתחילת תקופה
(0.1)	(0.9)	(6.2)	0.7	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
0.5	-	5.9	-	חשיפות שהתווספו
-	-	-	-	שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
0.8	1.8	-	2.0	סכום החשיפה בסוף תקופה

* עיקר האשראי שניתן בפועל הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח.

הערות לעמודים 42 עד 45

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים וניגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוזק מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ולשל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ניתן מידע גם בדבר כל החשיפות למדינות פורטוגל, איטליה, אירלנד, יוון וספרד.

Leveraged Finance - מימון ממונף

ככלל, מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. בפרט, הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי הנכלל באחת מארבע הקבוצות כמפורט בדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק לשנת 2016.

אין חשיפה מאזנית בגין עסקאות בגין אשראי לרכישת אמצעי שליטה ליום 30 בספטמבר 2017 (30 בספטמבר 2016 - 24.0 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2016 - 21.1 מיליון ש"ח). לימים 30 בספטמבר 2017 ו- 2016 - 31 בדצמבר 2016 אין חשיפה חוץ מאזנית למימון ממונף. למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכוני אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון שוק

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכון שוק

הבנק, כחלק מקבוצת הבינלאומי, עושה שימוש במספר מודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן, מבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

א. החשיפה לריבית

סיכון הריבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע כי תקופת הפירעון של יתרות העו"ש, המשמשת בחישוב החשיפה לריבית, הוא עם דרישה עד חודש, כמו כן, חישוב החשיפה אינו כולל השפעה של פירעונות מוקדמים של הלוואות לדיור.

להלן תיאור רגישות ההון לשינויים במקביל בעקומי הריבית - השינוי הפוטנציאלי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש של ירידה מקבילה של 1% בעקום הריבית:

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 בספטמבר 2017		
המגבלה	אחוז החשיפה	המגבלה	אחוז החשיפה	
3.5%	0.9%	5.0%	4.3%	מט"י לא צמוד
3.5%	1.9%	3.5%	2.2%	מט"י צמוד מדד
1.0%	0.2%	1.0%	(0.1%)	מט"ח וצמוד מט"ח
5.0%	5.3%	8.0%	5.0%	סך הכל

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים בריבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הריבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

ליום 30 בספטמבר 2017

(1). שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית):

סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		במיליוני ש"ח	
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד		
20,805.0	467.3	447.9	1,079.2	18,810.6		נכסים פיננסיים (1)
1,363.3	378.4	935.4	-	49.5		סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים (3)
19,912.5	462.6	1,131.7	1,193.8	17,124.4		התחייבויות פיננסיות (1)(5)
1,377.3	375.8	242.2	-	759.3		סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
878.5	7.3	9.4	(114.6)	976.4		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

(2). השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (4)

שינוי בשווי הוגן	סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		במיליוני ש"ח	שינויים בשיעורי הריבית
		השפעות סך	אחר	דולר	צמוד		
(4.22%)	(37.1)	841.4	-	7.4	7.8	(89.5)	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.60%)	(5.3)	873.2	-	7.5	8.9	(111.9)	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
4.62%	40.6	919.1	-	7.8	10.3	(142.4)	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

הערות בעמוד 49

ליום 30 בספטמבר 2016

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית):

סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		במיליוני ש"ח	
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד		
19,888.2	426.1	444.0	1,272.4	17,745.7		נכסים פיננסיים (1)
1,414.9	189.7	1,158.9	-	66.3		סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים (3)
18,964.5	453.9	1,140.6	1,377.6	15,992.4		התחייבויות פיננסיות (1)
1,449.9	165.1	421.0	-	863.8		סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
888.7	(3.2)	41.3	(105.2)	955.8		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

2. השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (4)

שינוי בשווי הוגן	סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		במיליוני ש"ח	שינויים בשיעורי הריבית	
		מקזזות הכל	אחר	דולר	מדד			לא צמוד
(3.84%)	(33.7)	855.0	-	(3.1)	39.8	(84.1)	902.4	גידול מידי מקביל של אחוז אחד
(0.36%)	(3.2)	885.5	-	(3.1)	41.1	(102.7)	950.2	גידול מידי מקביל של 0.1 אחוז
2.99%	26.3	915.0	-	(5.0)	42.2	(128.9)	1,006.7	קיטון מידי מקביל של אחוז אחד

הערות בעמוד הבא

ליום 31 בדצמבר 2016

(1). שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית):

סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		לא צמוד במיליוני ש"ח	
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד		
20,208.1	493.7	415.2	1,281.8	18,017.4		נכסים פיננסיים (1)
1,233.9	172.3	1,015.9	-	45.7		סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים (3)
19,355.1	504.2	1,164.9	1,320.3	16,365.7		התחייבויות פיננסיות (1)
1,244.3	164.6	230.5	-	849.2		סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
842.6	(2.8)	35.7	(38.5)	848.2		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

(2). השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (4)

סך הכל	מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי		שינויים בשיעורי הריבית	
	אחר	דולר	מדד	לא צמוד		
	במיליוני ש"ח					
(6.37%)	(53.7)	788.9	-	(2.7)	34.2 (18.4)	775.8 גידול מיידי מקביל של אחוז אחד
(0.65%)	(5.5)	837.1	-	(2.8)	35.5 (36.3)	840.7 גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז
6.41%	54.0	896.6	-	(2.8)	33.4 (61.0)	927.0 קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד

הערות:

- (1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, שהם מהווים ברביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן בכל שאר המטבעות ושאינם דולר ארה"ב ואינם מטבעות עיקריים שניתן להם גילוי נפרד.
- (4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים המוצג בכל מיגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במיגזר זה בהנחה שחל שינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במיגזר ההצמדה. סך השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מיגזר ההצמדה.
- (5) ליום 30 בספטמבר 2017 כולל שווי הוגן של ההתחייבויות האקטואריות לעובדים בסך של 200.2 מיליון ש"ח ואינו כולל את שווי נכסי התוכנית.
- (6) ליום 30 בספטמבר 2017 מדידה זו כוללת את השפעת הרגישות של ההתחייבויות האקטואריות לעובדים, אשר נאמדת בירידה בשווי ההוגן של ההתחייבויות בסך של כ- 7.3 מיליון ש"ח בתרחיש עליה של 1% בריבית ואינה כוללת את השפעת הרגישות של נכסי התוכנית לשינויים בריבית.

**חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית
(כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח))**

ליום 30 בספטמבר 2017

	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל שנה עד	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
	מעל 20	עד 10	עד 5	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
	שנה	שנה	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	
מטבע ישראלי לא צמוד								
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
	0.4	185.7	334.5	263.1	1,081.1	820.3	931.4	15,180.8
נכסים פיננסיים (1)								
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-	3.2	15.8	20.0	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	3.6	5.5	1.4
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	0.4	185.7	334.5	263.1	1,084.3	839.7	956.9	15,182.2
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
	(0.1)	1.4	6.4	190.5	573.8	469.5	380.6	15,302.1
התחייבויות פיננסיות (1)								
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	20.0	1.5	4.7	722.1	0.8	0.2
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	3.6	5.5	1.4
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	(0.1)	1.4	26.4	192.0	578.5	1,195.2	386.9	15,303.3
מכשירים פיננסיים, נטו	-	-	-	-	-	-	-	-
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	0.5	184.3	308.1	71.1	505.8	(355.5)	570.0	(121.1)
החשיפה המצטברת במגזר	1,163.2	1,162.7	978.4	670.3	599.2	93.4	448.9	(121.1)

הערות לעמודים 50 עד 57 ראה עמוד 56.

2016 בדצמבר 31			2016 בספטמבר 30			ליום 30 בספטמבר 2017			
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון
0.58	2.32%	18,018.3	0.49	2.18%	17,748.6	0.46	2.12%	18,811.6	14.3
0.20		34.6	0.13		42.8	0.19		39.0	-
0.41		17.5	0.24		29.2	0.23		16.8	6.3
-		-	-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.58	2.32%	18,070.4	0.49	2.18%	17,820.6	⁽²⁾ 0.46	2.12%	18,867.4	20.6
0.16	1.25%	16,365.7	0.16	1.06%	15,992.4	0.14	0.72%	16,924.2	-
0.32		838.1	0.35		840.3	0.29		748.9	-
0.41		17.5	0.2		29.2	0.23		16.8	6.3
-		-	-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.17	1.25%	17,221.3	0.17	1.06%	16,861.9	⁽²⁾ 0.15	0.72%	17,689.9	6.3
									-

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

ליום 30 בספטמבר 2017

	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל שנה עד	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
	מעל 20 שנה	עד 10 שנים	עד 5 שנים	עד 3 שנים	עד 3 שנים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד חודש	
מטבע ישראלי צמוד למדד									
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים									
	-	6.6	52.6	154.1	318.5	518.0	18.0	11.2	נכסים פיננסיים (1)
	-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
	-	-	-	-	-	-	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
	-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
	-	6.6	52.6	154.1	318.5	518.0	18.0	11.2	סך כל השווי ההוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים									
	6.5	45.4	301.3	190.5	490.7	114.6	21.7	23.1	התחייבויות פיננסיות (1)
	-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
	-	-	-	-	-	-	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
	-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
	6.5	45.4	301.3	190.5	490.7	114.6	21.7	23.1	סך כל השווי ההוגן
	-	-	-	-	-	-	-	-	מכשירים פיננסיים, נטו
	(6.5)	(38.8)	(248.7)	(36.4)	(172.2)	403.4	(3.7)	(11.9)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
	(114.8)	(108.3)	(69.5)	179.2	215.6	387.8	(15.6)	(11.9)	החשיפה המצטברת במגזר

הערות לעמודים 50 עד 57 ראה עמוד 56.

2016 בדצמבר 31			2016 בספטמבר 30			ליום 30 בספטמבר 2017			
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון
2.32	1.84%	1,281.8	2.50	1.78%	1,272.4	1.83	1.87%	1,079.1	0.1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
⁽²⁾ 2.32	1.84%	1,281.8	2.50	1.78%	1,272.4	⁽²⁾ 1.83	1.87%	1,079.1	0.1
3.85	1.16%	1,320.3	3.92	0.97%	1,377.6	3.85	0.87%	1,193.8	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
⁽²⁾ 3.85	1.16%	1,320.3	3.92	0.97%	1,377.6	⁽²⁾ 3.85	0.87%	1,193.8	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)
 כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

ליום 30 בספטמבר 2017

	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל שנה עד	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש	
	מעל 20	עד 10	עד 5	מעל שנה עד 3 שנים	עד שנה	עד 3 חודשים	עד חודש	
	שנה	שנה	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים	
מטבע חוץ (3)								
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
-	-	302.9	16.1	109.8	15.4	288.7	182.3	נכסים פיננסיים (1)
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)								
-	-	1.5	1.1	7.7	887.8	218.6	186.9	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)								
-	-	-	-	-	3.6	5.3	1.3	
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	304.4	17.2	117.5	906.8	512.6	370.5	סך כל השווי ההוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
-	-	-	-	0.5	133.9	70.4	1,389.5	התחייבויות פיננסיות (1)
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)								
-	-	307.8	8.8	101.6	188.9	0.6	-	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)								
-	-	-	-	-	3.6	5.3	1.3	
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	307.8	8.8	102.1	326.4	76.3	1,390.8	סך כל השווי ההוגן
מכשירים פיננסיים, נטו								
-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	(3.4)	8.4	15.4	580.4	436.3	(1,020.3)	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
16.8	16.8	16.8	20.2	11.8	(3.6)	(584.0)	(1,020.3)	החשיפה המצטברת במגזר

הערות לעמודים 50 עד 57 ראה עמוד 56.

2016 בדצמבר 31			2016 בספטמבר 30			ליום 30 בספטמבר 2017			
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון
1.67	2.32%	908.9	1.89	1.66%	870.1	2.83	1.88%	915.2	-
0.19		1,177.0	0.19		1,325.6	0.17		1,303.6	-
-		11.2	-		23.0	-		10.2	-
-		-	-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.83	2.32%	2,097.1	0.86	1.78%	2,218.7	⁽²⁾ 1.26	1.88%	2,229.0	-
0.06	1.18%	1,669.1	0.06	0.92%	1,594.5	0.04	1.08%	1,594.3	-
3.90		383.9	2.96		563.0	4.21		607.7	-
-		11.2	-		23.0	-		10.2	-
-		-	-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.77	1.18%	2,064.2	0.81	0.92%	2,180.5	⁽²⁾ 1.19	1.08%	2,212.2	-
									-

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 30 בספטמבר 2017 (המשך)
 כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

ליום 30 בספטמבר 2017

	מעל 10	מעל 5	מעל 3	מעל שנה עד	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	עם דרישה עד חודש
	מעל 20	עד 10	עד 5	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל 3 חודשים עד שנה	עם דרישה עד חודש
	שנה	שנה	שנים	שנים	שנים	שנים	שנים
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית							
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
	0.4	192.3	690.0	433.3	1,509.4	1,353.7	15,374.3
נכסים פיננסיים (1)							
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	1.5	1.1	10.9	903.6	186.9
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	7.2	2.7
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	0.4	192.3	691.5	434.4	1,520.3	2,264.5	15,563.9
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
	6.4	46.8	307.7	381.0	1,065.0	718.0	16,714.7
התחייבויות פיננסיות (1)							
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	327.8	10.3	106.3	911.0	(0.2)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	7.2	2.7
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	6.4	46.8	635.5	391.3	1,171.3	1,636.2	16,717.2
מכשירים פיננסיים, נטו	-	-	-	-	-	-	-
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(6.0)	145.5	56.0	43.1	349.0	628.3	(1,153.3)
החשיפה המצטברת במגזר	1,065.2	1,071.2	925.7	869.7	826.6	477.6	(1,153.3)
התחייבויות לזכויות עובדים, ברוטו-פנסיה ופיצויים							
	11.2	55.7	37.1	19.9	44.4	19.7	6.3

הערות לעמודים 50 עד 57:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18 לדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- 1. למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- 2. ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- 3. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

31 בדצמבר 2016			30 בספטמבר 2016			ליום 30 בספטמבר 2017			
משך	שיעור	סך הכל	משך	שיעור	סך הכל	משך	שיעור	ללא	
חיים	תשואה	שווי הוגן	חיים	תשואה	שווי הוגן	חיים	תשואה	תקופת	
ממוצע	פנימי	אפקטיבי	ממוצע	פנימי	אפקטיבי	ממוצע	פנימי	פרעון	
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		
0.92	2.50%	20,209.0	0.68	2.02%	19,891.1	0.80	2.28%	20,805.9	14.4
0.20		1,211.6	0.19		1,368.4	0.12		1,342.6	-
-		28.7	-		52.2	-		27.0	6.3
-		-	-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.71	2.50%	21,449.3	0.65	2.02%	21,311.7	⁽²⁾ 0.60	2.28%	22,175.5	20.7
0.40	1.19%	19,355.1	0.43	1.00%	18,964.5	0.36	0.82%	19,712.3	-
0.20		1,222.0	1.40		1,403.3	0.12		1,356.6	-
-		28.7	-		52.2	-		27.0	6.3
-		-	-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.46	1.19%	20,605.8	0.49	1.00%	20,420.0	⁽²⁾ 0.47	0.82%	21,095.9	6.3
						15.56	1.32%	200.2	

ב. חשיפת הבסיס

החשיפה בפועל ליום הדוח

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי בפועל, בהשוואה למגבלות הדירקטוריון:

מגבלת הדירקטוריון	כחלק מההון הפנוי ליום		במיליוני ש"ח	
	ליום 31 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017	ליום 31 בספטמבר 2016	ליום 30 בספטמבר 2017
-	98.4%	105.4%	1,094.6	1,217.7
(30%)/+30%	(1.4%)	(7.4%)	(15.8)	(85.8)
(10%)/+10%	3.0%	2.0%	33.4	23.7
	100.0%	100.0%	1,112.2	1,155.6

רגישות ההון לשינויים בשער חליפין

הבנק פועל בשוק המטבע בעיקר באמצעות עסקות ספוט ופורוורד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של הבנק נמוכה. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים:

ליום 30 בספטמבר 2017

ליום 30 בספטמבר 2017				
מטבע	התחזקות של 5%	התחזקות של 10%	החלשות של 5%	החלשות של 10%
במיליוני ש"ח				
דולר	0.6	1.1	(0.6)	(2.6)
אירו	0.2	0.4	(0.2)	(0.4)

ליום 31 בדצמבר 2016

ליום 31 בדצמבר 2016				
מטבע	התחזקות של 5%	התחזקות של 10%	החלשות של 5%	החלשות של 10%
במיליוני ש"ח				
דולר	1.8	3.6	(1.8)	(3.6)
אירו	(0.3)	(0.5)	0.3	0.5

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

סיכון נזילות ומימון

למידע בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה ביאור 8 לתמצית הדוחות הכספיים.

מצב הנזילות והרכב הנכסים והתחייבויות

עיקר הנכסים הנזילים של הבנק, הכוללים מזומנים, פיקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) וניירות ערך, הסתכמו ביום 30 בספטמבר 2017 ב- 5.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 6.5 מיליארד ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 ו- 6.1 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016, מזה, יתרת המזומנים ופיקדונות בבנק ישראל הסתכמה ב- 4.7 מיליארד ש"ח ו- 1.0 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל (ב- 30 בספטמבר 2016 – 5.3 מיליארד ש"ח ו- 1.2 מיליארד ש"ח, ב- 31 בדצמבר 2016 - 4.7 מיליארד ש"ח ו- 1.4 מיליארד ש"ח, בהקבלה).

יחס הפיקדונות לאשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2017, עומד על 135.4% בהשוואה ל- 135.3% ביום 30 בספטמבר 2016 ו- 139.5% ביום 31 בדצמבר 2016. ב- 30 בספטמבר 2017 הסתכמו פיקדונות הציבור וכתבי התחייבות נדחים, בכ- 18.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 17.3 מיליארד ש"ח ביום 30 בספטמבר 2016 ו- 17.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016.

סיכונים אחרים

למידע אודות סיכונים אחרים, בין היתר, הסיכונים התפעוליים ואופן ניהולם (ובכלל זה המשכיות עסקית, אבטחת מידע ואירועי סייבר), סיכון ציות, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור (ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות - Cross Border), סיכון מימון, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגיה - ראה פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2016 ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים הרבעוני.
לדיון בגורמי הסיכון ראה סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2016.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר הבנק באינטרנט.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. סקירה של התחומים המהותיים שלדעת הנהלת הבנק בהם קיימת מדיניות חשבונאית קריטית, מפורטת בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016 ולא חל בה שינוי.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש דצמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח כספי, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם Sarbanes-Oxley Act שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר ע"י ה-PCAOB. לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחת בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2017 לא חל כל שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

יעקב מלכין
מנכ"ל הבנק

יוסי לוי
יו"ר הדירקטוריון

רמת גן, 12 בנובמבר 2017

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, יעקב מלכין מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק"), לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על הדוח הכספי⁽¹⁾. וכן:
  - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בקרה פנימית על דוח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דוח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדוח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע במהלך הרבעון השלישי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי;
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יעקב מלכין - מנכ"ל

12 בנובמבר 2017

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, עופר סלפטר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק"), לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2017 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחרים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על הדוח הכספי⁽¹⁾. וכן:

א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דוח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דוח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדוח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע במהלך הרבעון השלישי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן,

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

עופר סלפטר – סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

12 בנובמבר 2017

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".